СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 68. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 24 березня 1930. VOL. XXXVIII. No. 68. Jersey City, N. J., Monday, March 24, 1930. THREE CENTS.

ВІД 1914 РОКУ НЕ БУЛО ТАКОГО ВЕЛИКОГО БЕЗРОБІТТЯ ЯК ТЕПЕР

ВАШИНҐТОН. — Мисс Френсиз Перкинс, промислова комішенерка, зізнавала перед сенатським торговельним комітетом у справі безробіття. Вона подала, що за останніх 6 місяців число людей, які живуть з милостині, зросло на 200%. Жебрають тепер люде, котрі давніше працювали і ніколи не простягали руки за милостинею. Всі доми, в яких приміщують в Ню Йорку безпритульних, переповнені. Кождого дня зголошуються свіжі кандидати і нема місця на їх приміщення. Почавши від жовтня останнього року, відносини з кождим днем погіршуються.

ЗАХОРІВ ВАЖКО ГОЛОВНИЙ РАДНИЙ У. Н. СОЮЗА.

ДІТРОЙТ. — Нагло захорів дуже важко наш громадянин Теодор Михальчук, довголітний Головний Радний У. Н. Союза і діяльний член дітройтської громади. Хорого відвезено до шпиталю, де він піддався операції.

ГВЕЙЛЕН НЕ УСТУПАЄ.

НЮ ЙОРК. — Зприводу протесту університетських професорів і инших визначних людей проти поліційного комішенера Гвейлена рознеслися чутки, що Гвейлен уступає і вертає на своє давне місце ґенерального завідателя департаментового торгового дому Венемейкера. Проти Гвейлена виступили з домаганням його усунення за те, що він передав фабрикантам списки робітників-комуністів, щоби їх видалено з роботи за комуністичну аґітацію.

Гвейлен, запитаний про це, заявив, що він не думає уступати. Заяву свою зложив у присутности мейора Вокера.

МІСІОНАРІ В НЕБЕЗПЕЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту одержав відомости, що 210 миль від міста Кантону, в Китаю, 12 католицьких американських місіонарів можуть кождої хвилі попасти в руки китайської „червоної" армії. А попасти до них у полон, значить, загинути.

Тільки націоналістичні китайські війська можуть спасти місіонарів, бо американського відділу не можна пускати в таку глибину краю.

ПАЧКУЮТЬ ЛІТАКАМИ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Імміґраційні власти заарештували пятьох людей, між ними двох летунів, і забрали літак вартости $50,000. Заарештовано рівнож Джорджа Флеґерті, власника літака, за те, що його літаком перепачковувано Китайців з Мексика до Злучених Держав.

ЧИСЛИТИМУТЬ БАЛЬОТИ ПО ВИБОРАХ.

ФРЕНКФОРТ (Кентоки). — Щоби не допускати до виборчих надужить, ухвалено закон, щоби обчислювати виборчі голоси допервa один день після виборів. За той час скринки мають бути замкнені по голосованню на три ключі. Ключі мають бути передані до переховання тром ріжним членам виборчої комісії.

ТАКОЖ ГЕРОЙ-ІНВАЛІД.

НЮ ЙОРК. — З рамени заряду католицької катедри св. Патрика проголошено, що не буде відправи за Фоша, начального команданта аліянтських військ підчас світової війни. Відправу ту замовив Кеннет Д. Мурфі, голова будови памятника для Фоша.

Сталося це наслідком протесту американських ветеранів. Виявилося, що Мурфі, який уходив за ветерана, не є ніяким ветераном. Він впав раз з коня і потовкся і використав потовчення на те, щоби проголосити себе інвалідом світової війни.

СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ 6-ГО ТРАВНЯ.

ОЛБАНІ. — Нюйорський ґовернор Рузвелт зарядив, щоби дня 6 травня повівали всюди американські прапори на памятку вступлення Злучених Держав до світової війни і на згадку про тих жовнірів, які так хоробро боролися на французькій землі.

ЗМЕНШАТЬ ЧИСЛО МАРИНАРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер заповів, що в короткому часі стягне з Нікараґви 650 маринарів. В Нікаарґві остане далі американська залога, зложена з 65 старшин і 886 маринарів. Тому рік було в Нікараґві 5,673 американських офіцирів і маринарів.

КАПОНЕ В ШИКАҐО.

ШИКАҐО. — Славний не тільки на ціле Шикаґо, але й на цілу Америку провідник бандитів Капоне зявився вкінці в Шикаґо. Поліція ні суди не потягають його до дальшої відвічальности, але кажуть, щоби забирався з Шикаґа.

ЗАМКНУЛИ 1,600 ДЕСТИЛЯРЕНЬ ЗА ОДИН МІСЯЦЬ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральні проґибіційні аґенти розвинули в січні велику акцію, бо віднайшли 1,600 таємних дестилярень, які виробляли денно до пів міліона ґальонів віски.

„БОЖЕВІЛЬНІ ЗАКОНИ".

НАКСВИЛ (Тенесі). — Ченселор Роберт М. Джанс говорив перед Цивільним Клюбом про „тиранію законів". Він подав, що в Злучених Державах маємо 100,000 стейтових законів, які реґулюють поведення людини. Є навіть такі закони, які не дозволяють називати жінку „флепер" і т. п. Це „божевільні закони", яких ніхто не виконує.

В НІМЕЧЧИНІ ЗГОРІВ НАЙБІЛЬШИЙ ПАРОВИЙ МЛИН.

В Бісінґен коло Штутґарду згорів найбільший паровий млин у Німеччині. Пожежа, що вибухла з незнаних досі причин, обняла вкоротці великий 8-поверховий будинок, який по кількох годинах замінився в руїну. Матеріяльні втрати великі.

СКАРБ У СТАРІЙ СКРИНІ.

В одному селі над Реном почав один мужик рубати стару скриню, щоби матеріял зужити на опал. Дуже здивувався, як побачив, що під ударами сокири почали висипатися зі скрині золоті голендерські ґульдени й старі французькі золоті франки. Цей скарб спочивав на дні скрині вже більш пів віку й про нього не знав нічого ані властитель дому ані його батько. Перешукайте докладно старі скрині, заки схочете їх порубати!

ГЛУПИЙ ЖАРТ.

В селі Панкові під Берліном люде побачили на дверях одної хати таку штуку: „Я повісився". Люде поставали і стукали до дверей. Коли ніхто не відзивався, виломили двері. В хаті всьо було в порядку. Глядано за висільником, але його там не було. Вкінці виказалося, що жінка з тої хати пішла до своєї матери, муж до щоденного заняття, а ті слова на дверях написав якийсь шибеник на жарт, щоби жінку, як верне, затрівожити.

ДВОЯКА СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

Перед кишиневським карним судом відбулися на днях два процеси, в котрих запали інтересні засуди. В одному случаю були обжаловані два студенти теольоґії, котрі розбили склеп і побили в страшний спосіб кількох Жидів. Їх суд увільнив. Перед тим самим судом відбувся процес проти робітників, котрі влаштували вуличні демонстрації, які одначе поліція розігнала. Засуд слідуючий: трох з них засуджено на 1 і ½ року, 8 на рік, а одного на 6 місяців тюрми.

В БУКАРЕШТІ МОЖНА ЧОГОСЬ НАВЧИТИСЯ.

Один багатий семигородський селянин вислав свою дочку до Букарешту (Румунія) на науку. Перед Різдвом отримав він від дочки листа, що вона не прийде на свята до дому, бо має багато вчитись і попросила, щоби родичі вислали їй добрих річей до їди. Селянин вислав своїй донечці всього доброго, а за якийсь час отримав від одної її товаришки відомість, що його дочка находиться „в певнім домі". Засмучений батько вибрався до Букарешту й зайшов „в певну вулицю" і „в певний дім". Там запримітив він, що всі дівчата убрані надто легко, а „учителька" заявила йому, що його дочки тут нема. Але біда хотіла, що якраз в цій хвилі ввійшла в салю його дочка. Побачивши батька, вдавала, що його не знає, і пішла собі дальше. Зломаний батько поїхав домів, а за кілька днів довідались про цю історію дами благодійного товариства й донесли про це міністрови внутрішних справ. Кажуть, що цей случай не є одинокий.

UKRAINIANS ASK PROTEST ON ATROCITIES.

Local Organization Takes Up Question On The Bolshevik Outrages.

APPEAL MADE TO BORAH.

A resolution protesting against the alleged bolshevistic atrocities against peasants and workmen in Ukraine was passed by member of the Ukrainian National Association and Henry Citizen's Club, in Plains, last night. The resolution, a copy of which is to be sent to Senator William E. Borah, at Washington, is as follows:

"We, American citizens of Ukrainian descent, organized into Ukrainian National Association, Branch 48, of Plains, and the Henry Citizen's Club of Plains, located in vicinity of Wilkes-Barre, wish to join in the general protest against bolshevist atrocities, arrest and executions of Ukrainian intellectuals, peasants and workmen in Ukraine.

"Whereas: These regrettable events such as the reports from Ukraine state, that Russian bolshevist government has arrested and persecuted such Ukrainians as Prof. Serge Efremoff, scientist and secretary of Ukrainian Scientific Academy at Kiev, and Vladimir Chechovsky, organizer of the Ukrainian Autocephalic Orthodox Church, and Andrew Nikovsky, publicist and member of the Scientific Academy, and His Grace, Basil Lepkovsky, metropolitan of the Ukrainian Autocephalic Church in Ukraine, and others too numerous to mention.

"Whereas: The resolution committee, undersigned, appeals to your honor to rise in their defense the same kind of protest you have already so effectively raised in defense of the Jewish rabbies, arrested by the Soviet authorities.

"Be it therefore resolved: That we beg of your honor in the name of these organizations, your honorable services in protest against these persecutions of humanity in Ukraine."

John Shipula, Evan J. Boyko, Joseph Katulka, Michael Nehielecki, Theodore Katulka, Alex Kuzenka.

(Wilkes Barre Record, March 17, 1930.).

ОПИР З ДІСЕЛЬДОРФУ ЗНОВУ ВІДГУКНУВСЯ.

Майже місяць не давав про себе жадної чутки опир з Дісельдорфу, знаючи, певно, що проти нього є сконсиґнована майже вся німецька поліція. Після місяця мовчанки опир з Дісельдорфу дав знак життя. Кілька днів тому найдено в надренських лісах 19-літню дівчину Едиту Марберґ, що була привязана до дерева й смертельно поранена. Догадуються, що й цього злочину допустився невідомий досі опир з Дісельдорфу. Відділи поліції й війська, при помочі околичного населення почали облаву ліса, де найдено труп дівчини, але злочинця не зловлено.

СТАН ЗАСІВІВ У РОСІЇ.

Часопис „Ізвестія" оголошує вислід кампанії совітського уряду в цілі зібрання потрібного насіння для весняних засівів. Ця кампанія провалилася тому, що не вдалося зібрати навіть 24 проценти потрібного насіння.

З ЧЕСЬКОЇ ШКІЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.

В селі Білках, іршавського округа, яке має 7,000 мешканців, основали Чехи перед трома роками чеську горожанську школу для десятьох школярів, при чому ні один з них не був Чехом. Сьогодня в цій школі є в перщій клясі 52 учнів, між ними ні одного Чеха, в 2-гій клясі 29 учнів, між ними два Чехи, в 3-тій клясі 9 учнів, між ними ні одного Чеха.

В селі Ракошині, мукачівського округа, засновано минулого року чеську народню школу, до якої зголосилися 8 учнів, між якими нема ні одного Чеха.

В селі Дубино, іршавського округа, відкрито недавно чеську народню школу, до якої зголосилося 6 учнів, а між ними нема ні одного Чеха.

В Севлюші закінчується будівля народньої чеської школи, яку в травні мають докінчити.

Натомісць в селі Імстичеві, ірш. окр., були дві школи українські. Тепер чеська влада замкнула обі школи, покликуючись на те, що, мовляв, будинок невідповідний. 400 дітей у шкільному віці ростуть неписьменними.

ВИМОРДУВАВ ЦІЛУ РОДИНУ.

Один робітник в Парижі вимордував цілу свою родину. Узброївшися в два револьвери, впав до помешкання, застрілив свою жінку, свекруху, дві сестри й шваґра, а врешті сам поповнив самогубство. Все те зробив він у приступі божевілля.

ЗЛОВЛЕНИЙ НА КРАДІЖІ, НАГЛО ПОМЕР.

Тома Костяник із Сорок, тернопільського повіту, вкрав фіру дерева в громадському лісі. На крадіжі піймав його лісничий. Нагла поява лісничого зробила на Костяникові таке сильне враження, що він нагло помер на удар серця.

СЕКСУАЛЬНА ПЕДАҐОҐІЯ.

В осени 1929 року в Льозанні (Швайцарія) під протекторатом департаменту громадської освіти орґанізовано кількома приватними педаґоґічними товариствами, а, також і Союзом Жіночих Товариств в Швайцарії, курси сексуальної педаґоґіки. Досі ся важлива справа сексуального виховання будучих поколінь або цілком занедбувалася, або покладалася на батьків, які, не маючи належної підготовки, не зупинилися в більшости випадків над вирішенням сеї проблеми і часто лише відмахувалися від запитань дітей на таку делікатну тему. Не мають підготовки в сій справі також і педаґоґи-професіоналісти. Такий сумний стан сеї важливої справи вже здавна турбує визначніші педаґоґічні сили всього світа. Дітям треба дати відповідне сексуальне виховання, але яке — на се мало хто навіть з кращих педаґоґів може дати відповідь. Тому треба найсердечніше витати заходи швайцарських педаґоґів познакомити професіональне учительство з принципами сексуального виховання і дати йому плян, як переводити в життя малих дітей сю важливу, дуже делікатну й тонку справу.

МОРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ РОЗБИВАЄТЬСЯ ОСТАТОЧНО

ФРАНЦУСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВИХАЛА З ЛОНДОНУ. СПРОБУЮТЬ ПІДПИСАТИ ПОТРІЙНИЙ МОРСЬКИЙ ДОГОВІР МІЖ АНҐЛІЄЮ, АМЕРИКОЮ ТА ЯПОНІЄЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Вслід за премієром Тардю та Бріяном відїхали до Парижа ще два члени французької делеґації на морську конференцію. Тепер у Лондоні остався лиш один член французької делеґації, а саме французький посол в Анґлії, який і без того жиє завжди в Лондоні.

Тепер уже мало хто має надій на успіх конференції й можливо, що слідуючого тижня почнуться переговори лише між Америкою, Анґлією та Японією, щоби скласти потрійний морський договір. Кружляє ще гадка, щоби тепер перервати засідання конференції, а відновити їх знову в червні в Женеві, підчас засідань Ліґи Націй, коли прийде справа загального обеззброєння держав. Та проти цього рішучо протестує Італія.

Мек Доналд мав довшу нараду з королем Анґлії, який з такими рожевими надіями відкривав морську конференцію та витав у себе делеґатів на конференцію. Назагал уже ніхто не сподівається, що Італія та Франція погодяться між собою й дадуть можливість продовжувати працю конференції пятьох держав.

ОХОРОНЯЮТЬ ІТАЛІЙСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО.

МОСКВА (СССР). — Підчас протирелігійної демонстрації, а зокрема проти папи римського, яка відбулася на вулицях Москви, великі відділи кінної поліції охороняли італійську амбасаду. Комуністична влада пильно стежила за тим, щоби не було яких ворожих випадів проти Італії та проти італійського посольства, бо вона не хоче мати такого клопоту, який мала з убивством німецького посла Мірбаха, котрого вбито в теперішньому італійському посольстві.

В демонстраціях взяло участь кілька тисяч робітників, комсомольців та піонірів. Демонстрацію цю зорґанізувала ліґа безбожників, якої зїзд тепер відбувається в Москві під головуванням Ярославського, одного з вищих достойників ґадянського уряду.

ПІДТРИМУЮТЬ ҐАНДІ.

АҐМАДАБАД (Індія). — Виконавчий комітет Всеіндуського Конґресу ухвалив приєднатися до заклику Ґанді й закликати населення Індії до актів саботажу, домагаючися повної незалежности Індії Комітет закликає всіх активно підтримувати акцію Ґанді, направлену до знищення сільного закону.

Комітет закликає разом з тим ще не починати на місцях широкої акції бойкоту та заворушень, поки Ґанді не дійде до моря. Колиб він був арештований не дійшовши до моря, тоді Індуси мають негайно розпочати активну боротьбу.

ЗАКЛИКАЄ ДО МИРУ В КИТАЮ.

ПЕКІНҐ (Китай). — Ґубернатор Манджурії, Чанґ-Гсу-Лінґ, післав своє предложення бути посередником між президентом Китаю Кай-Шеком та командантом опозиційних ґруп генералом Йен-Гсі-Шаном, щоб осягнути мирним шляхом порозуміння між південним та північним Китаєм. Кай-Шек відповів негайно, що він готовий до переговорів, бо старається за всяку ціну дійти до порозуміння мирним способом, щоби не викликати нового пролиття крови.

Йен-Гсі-Шан відповів, що він покищо не знає, як поставитися до цього предложення, бо є сам вибраний ріжними генералами та ґрупами бути їх провідником підчас боротьби з нанкінським урядом. Ті опозиціонери проти центрального уряду ввесь час спонукують його скорше роспочати активну боротьбу з Кай-Шеком.

КНЯЗЬ ЛЮБОМІРСЬКИЙ ШВІНДЛЄРОМ.

ВАРШАВА (Польща). — В палаті свого брата арештовано відомого польського аристократа, князя Томаша Любомірського. Арештовано його на домагання властителів готелів, в яких він жив і, заборгувавшись на великі суми, тікав з готелів, не платячи своїх рахунків. Крім того львівський маґістрат видав приказ на арешт його за крадіж і спроневірення 50,000 долярів та за обман свого уповноваженого при продажі жерел східно-галицької нафти.

Князь Любомірський походить з найаристократичнішої польської родини й порідненний з багатьома аристократами Европи та навіть з королівськими фаміліями. Він все своє майно програв у касині в Цопоті.

ГРЕЦІЯ СВЯТКУЄ РІЧНИЦЮ НЕЗАЛЕЖНОСТИ.

АТЕНИ (Греція). — Греція готується святкувати столітню річницю признання її незалежности европейськими державами. 110 літ тому, в 1821 році, грецький митрополит Ґерманос підніс в Патрасі прапор незалежности Греції й розпочав боротьбу проти Турків. По десятьлітних змаганнях в Лондоні на конференції ріжних держав визнано незалежність Греції.

Звертає на себе увагу, що перший раз у святі річниці незалежности Греції офіційну участь візьме турецьке посольство й уповноважнені представники від Туреччини. Це треба завдячити Кемалеві Паші, який стоїть на тому становищу, що він тепер є президентом цілковито нової Туреччини, яка не має нічого спільного з минувшиною її султанів.

ЩЕ ОДИН ЖИДІВСЬКИЙ РАЙОН.

МОСКВА (СССР). — Президія Всеукраїнського Виконавчого Комітету ухвалила утворити третій жидівський район на Україні, в Криворіжжу, де знаходяться найбогатші українські залізно-рудні копальні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОБЯВ СВІДОМОСТИ І БЛАГОРОДНОСТИ

Важкі часи переживаемо в Америці. А український робітник-чорнороб відчуває їх певно найбільш болючо. Бо коли кого викидають з фабрики, то він певно находиться між першими. Тому була би тепер для нього до певної міри оправдана причина, щоби відтягатися від жертви на край. Але дивним дивом саме в ті найгірші часи збирає Обеднанне більше, як збирало в часах найліпших. Вказують на це жертви послідних трох місяців. В грудні 1929 р. зібрано на край через Обеднанне $4,530.62, в січні 1930 р. $2,639.69, а в лютім $4,597.07. Значить, разом за ті три останні місяці зібрано на край $11,763.38. Є це дуже велика поміч для Рідного Краю. А разом з тим є вона виразним доказом, що ми в Америці стаемо щораз свідомішим народом і благороднішим. І то мимо того, що ще й тепер знаходяться між нами одиниці, які відвертають увагу нашої іміґрації від жертвенности на край, а кажуть дбати виключно про місцеві цілі. Це називають вони розумним „американським" становищем.

Це саме заставляє нас звернути увагу на инший нарід, себто Жидів, на яких всі ми так часто покликаемося, коли ходить о справу жертвенности. Але нам ходить головно про це, як ставиться до такої акції дійсний Американець. От тому згадаемо на цім місци недавно вислане письмо президента Гувера до жидівської конвенції, яка радила над допомогою Жидам у Східній Европі й у Палестині. Президент дуже жалує, що не може особисто бути на конвенції задля смерти бувшого президента Тефта, але висказує письменною дорогою свій подив для жидівської гуманітарної акції, яка ввійде в історію людства як одна з найкращих картин гуманности. Так повитав президент Гувер нову жидівську кампанію за новою збіркою в сумі $6,000,000, призначеною на допомогу Жидам з Східної Европи і на скріплення жидівського стану в Палестині. Так думає Гувер як справжній Американець по американськи про жидівську допомогову акцію, як і всяку иншу. А сим він записав себе до історії головно завдяки своїй допомоговій акції. Тій гуманітарній акції завдячує він це, що зістав вибраний президентом. Теперішне його слово заохотило Жидів до нової акції, себто до продовження тої, яку започатковано в 1914 році, а яка зібрала досі й вислала до старого краю $80,000,000.

Коли брати під увагу число українських іміґрантів і їхню матеріяльну спроможність, то можна ствердити, що ми не остаемо позаду инших народів щодо щедрости. Там, де є у нас національна свідомість, там є і жертвенність. А коли та жертвенність росте, значить росте й національна свідомість, а тимсамим ростуть і наші вигляди на краще майбутне.

НІКЧЕМНІСТЬ ДУШ.

I.

Маємо вже досить фактів, щоб уявити собі цілком докладно, що діється на Україні. Арешти, й то масові, національно-думаючого елементу; повернення Академії Наук у знаряддя радянської освітньої політики; зведення цілого шкільництва до політ-освіти; знищення української **національної** церкви; підпорядкування кооперації большевицьким наказам; скасування „самостійности" комісаріятів спершу закордонних, фінансових, військових, комунікаційних, а накінець і земельних справ; ліквідація земельної власности й заступлення її колективними господарствами; переводження посівної акції під ескортою червоноармійців і т. д. — ось малюнок радянської дійсности. Не кажу вже про такі „дрібниці", як цілковита відсутність волі слова, преси, зібрань, виборів, страйку й инших „буржуазних вигадок"...

Людина, що сидить поза межами цього всього, що користується добродійствами культури, що не вглибилася в нетри радянщини, приймаючи лише зовнішні ознаки Української Радянської Соціялістичної Республики за певну форму української державности — не може відчути величезної трагедії, яку переживають наші люди, наші землі.

Не бачив ще світ таких планетарних експериментів. Але рівночасно не був, здається, й свідком такого методичного, підступного й безглядного нищення сорокміліонового народу. Пересувалися граничні стовпи по наших землях; змінялася влада; змінювалися ріжні методи насильства. Однак український нарід остався самим собою: зі своїми віруваннями, традиціями, побутом, господарською структурою — з усім тим, що витворюється на протязі тисячелітнього істнування нароку, що є "conditio sine qua non" його єства, як самодіяльного орґанізму, що означує його ролю й місце в цивілізованому світі.

Нарід, що сидить на землі без землі, що не має релігії, тобто моральних засад; що не має родини як найважнішої підвалини свого буття; що перекреслив вікові традиції, які з маси незвязаних одиниць творять найвище обеднання — націю; що не має побуту як вияву свого „я"; словом — нарід безбатченків у таких умовах є засуджений на цілковиту загладу.

Большевицькі експерименти — то: бути чи не бути українському народові. Власне так виглядає справа — й не вільно над нею легко переходити до порядку денного.

Комуністи, роблячи державний переворот в Росії, проголосили чудову засаду: „самоопределеніе — вплоть до отделенія". Це означувало, що кожний нарід може, оскільки цього бажає, відокремитися від Росії й будувати державне життя по своїй вподобі. Проте, коли повстала Українська Республика, до своєї засади внесли вони коректив: кожна нова держава повинна бути комуністичною. І тому прийшли вони з „допомогою" працюючим масам України, Білорусі, Грузії тощо в їх боротьбі з українською, білоруською, грузинською й т. д. „буржуазією"...

„Допомога" покінчилася сформуванням низки т. зв. радянських республик. В тому числі — й української. Тоді комуністи сказали: „Росії — немає. Є нині Московщина, Україна, Грузія, Кубань, Сибір і т. д., як „незалежні" республики. Отже, в цілях оборони проти світового імперіялизму, створимо Союз — С. С. С. Р."

Створили... Далі прийшов новий проект: „Союз тільки тоді дасть належний опір буржуазному світу, якщо істнуватиме сильне центральне правительство — зі своїм військом, своєю дипльоматією, своїми фінансами, своєю торговлею, своєю дипльоматією, своїми фінансами, своєю торговлею, своїми засобами комунікації тощо. **І пішло українське військо до Туркестану, а московське до — України. І пішли українські дипльомати на зелену пашу. Запанували всевладно на грошах і значках почтових Ленін, серп і молот, селянин у лаптях і робітник в „косоворотке".**

А після того прийшов „золотий вік" тобто час „українізації". З вивісками й Остапом Вишнею. Ненаціоналістична, нешовіністична, несепаристична „українізація"!...

II.

„Золотий вік" приймається всім українським громадянством як заповідь нового життя, як символ воскресення української нації. Одні вступають до комуністичної партії, щоби самим стати будівничим радянської державности. Інші входять з головою в культурну працю пишуть і видають книжки та підручники, працюють у школах, йдуть у кооперацію, перебудовують підвалини православної церкви...

Одні й другі не розуміють, що централістичний напір урухомлений не на те, щоб усамостійнити Україну, а щоб її здушити. Не на те стоять по містах і селах московські залоги, не на те орґани державного управління находяться в руках московських відпоручників, не на те найважніші артерії господарського орґану влиті до московського центрального озера.

„Українізація" виявила всі активні українські національні сили. Вона покликала на арену публичного життя все, що було кращого в українському народі. Вона стала для комуністів найкращим способом обезкровлення нації. З одного боку, усувається відразу з комуністичної партії національний елемент (шумськісти). З другого, виеліміновується із громадського життя національний елемент (Єфремов, Липківський, Чехівський, Ярошенко й сотки инших найкращих представників національної інтеліґенції й національної молоді). Ось таким чином очищується терен для остаточного удару...

І він приходить... Ліквідується українську національну церкву, нищиться власницький селянський елемент (на Україні мало знаною є московська „община"). Єдиним і неподільним диктаром України стає Сталін. І то тим більшим, що живе в Москві. І то тим безгляднішим, що не знане йому почуття „шовінізму". І то тим небезпечнішим, що дивиться він на цілий світ очима месіянізму.

Пригадаємо трохи історію. Від часів злуки з Москвою (1654 р.) аж до скасування гетьманщини, приходять на Україну московські залоги; осідають воєводи й „служилий елемент", ліквідується національний характер української церкви; в обороні „працюючих мас" обмежується права гетьмана й козацької старшини; висилається національних діячів до Московщини; постепенно українські війська випихається поза межі свойого краю; уніфікується земельне право; купується нікчемні душі й т. д. А потім приходить кінець всякої самостійности „Малоросії"...

Історія — повторюється. А повторюється тому, що незалежно від обставин, подій систем, людей — все сягається по мудрість до старих часів, з виробленими методами гнету і насильства. Гнет, на жаль, є постійною катеґорією в історії держав і народів, як є постійною катеґорією безпорадність тих націй, які впали в боротьбі або — ще гірше — від боротьби ухилитися.

Скоро чи пізно — приходить година заплати за нікчемність душ. За цей проклятий „общій котьолок", який приспав національне почуття українських мас так основно, що в баґнетах московських бачили вони зорю визволення, а в українських баґнетах — небезпеку поневолення.

Централізаційний комуністичний гнет здушив Радянську Україну вже до останнього. Для ілюзій — немає місця. І не може бути: або українізація, як еманація національної культури на всіх ділянках життя — і тоді від большевицької системи залишаться самі тріски, або централістичний комунізм, як еманація московського духа — й тоді від українізації не лишиться навіть трісок.

Або **національний світ,** як передумова здійснення ідей української державности, або **інтернаціональний світ,** як підстава цілого буття української нації для здійснення чужих ідей. Або **самоціль,** або — **засіб**...

Tertium non datur!...

(„Діло"). — **О. Ковалевський.**

(Кінець буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЯК ТУТ БУТИ ПРАВОВІРНИМ

Арештовання комуністів у Харкові та їх обжаловання за саботаж, змову з кулаками й український сепаратизм кидають яскраве світло на цілу большевицьку партію.

Вони показують передовсім, що ніхто з комуністів не може похвалитися, що він є справдішним правовірним комуністом. Може собі комуніст перейти всі комуністичні екзаміни; може знати Маркса по ленінівськи, себто навиворіт; може знати цитувати Леніна назадгузь; може знати всі проклони проти Бога та буржуазії; може знати всі инші неписані параґрафи большевицької конституції; може ніколи не показувати золотої пльомби на зубах і молитися крадьком; і так далі; може навіть бути комуністичним комісаром, — а мимо сього одного дня хтось там у Москві відкрие, що він не є правовірним комуністом, а тільки перебраним буржуєм, скритим кулаком, хитрим саботажником, а може навіть Українцем, — і погнали на сто вітрів найкращого комуніста.

Справді, хто тут серед тих умов може бути певним, що він є правовірним комуністом?

ЧИ ПЯТИЛІТКА? ЧИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ?

Може декому видаватися, що большевики мають всі руки заняті пятиліткою. Та так воно не є. Може дехто скаже: Як не пятиліткою, то певно колективізацією рільничої господарки? Отже й то ні.

А чим?

Большевики тепер заняті відкриваннем, хто є правовірним комуністом, а хто не є комуністом; а хто є комуністом, але неправовірним.

Кажуть щирі комуністи, що де збереться трох комуністів, там межи ними є чотири ріжні комуністичні напрямки, а кождий з тих напрямків каже, що він є правовірним, а всі инші се комуністичні єретики.

У Ню Йорку недавно ся боротьба за правовірність дійшла до того, що одна правовірна ґрупа другій ґрупі, котра теж називала себе правовірною, голови розвалювала.

ЧОМУ ТІЛЬКИ ЖМІНКА КОМУНІСТІВ В АМЕРИЦІ?

Питаються американські лiберали, чому в Америці так мало комуністів?

Хтось зі щирих комуністів відповів: Їх тут богато. Більше, як вам здається.

Аж деж вони? Чому вони не показуються?

Відповідає комуніст у приступі некомуністичної щирости: Вони вкриваються перед Москвою, котра хоче їх кликати на процес за неправовірність.

ТЯЖКЕ ЖИТТЯ КЛЯСОВО СВІДОМОГО РОБІТНИКА.

Кажуть комуністи, що життя клясово свідомого робітника тяжке.

Може кому здається, що тут мається на думці „звичайного робітника". Ні. Комуністи мають на думці „клясово свідомих робітників". А під ними розуміється комуністів. І справді життя комуніста тяжке: його все які партійні товариші вважають за контрреволюціонера.

І заняті вони дуже. Кілько часу їм лишається по процесах за комуністичні ереси?

А. (у супечечці з товаришем Б.): Гадаєте, що ви щось ліпшого ніж я?!

Б.: А певно!

А.: Ви такий самий, що я, ви — осле!

В. Будзиновський.

ВЕСЕЛИЙ ДВІР.

Оповіданне.

(21)

Війна затягалася. Зима минула, прийшла весна, ішло до літа, а війні ще не було кінця і на кінець не було надії. Ляхи опанували цілу Лівобічну, але не на довго. Опановані городи тратили назад, полишаючи за собою руїну. Польські і Тетерині війська відходили назад на правий бік Дніпра, бо там вибухали проти них повстання ріжних міст і цілих козацьких полків. Бачучи, що ворог тратить силу і має загрожені плечі, лівобічні з тим більшим завзяттям напирали на нього.

Трійця сотників знов зійшлася в Потоках. Ні Димецький, ні Харина до сеї пори не виявив своєї тайни. Димецький все ще не знав, що Олена обіцялася Харині. Харина не знав, що вона змовилася з Димецьким. Один ґадав, що вона лиш його любить, другий, таксамо ґадав. Димецький ще й надіявся, що при її помочи відбере кременчуцький замок, бо у неї лишив був ключ до одної замкової фірти.

Ще заки Тетера і Тшебінський приїхали до Кременчука, Димецький сказав був товаришам, як він надіється взяти Кременчук, може й вхопити Тетеру з Тшебінським. Що один ключ від фірти є в Олени, він товаришам не хотів сказати. Також не хотів сказати, що другий такий ключ і ключ до замкових льохів у Матковича. Він тих ключів не повинен був давати посторонним людям. Коли ж вже дав, то мусів се держати в тайні. Товаришам сказав лиш те, що один ключ від замкової фірти має захований у веселому дворі, та що лиш він один годен того ключа добути.

— Якби так перед самим приїздом Тетери і Тшебінського до Кременчука ми могли засісти у веселому дворі з якими десятьма козаками, то я, маючи ключ, увів би всіх в ночи до замку. Якби ми тих двох вхопили і зараз вбили, то замок став би наш, бо майже всі козаки зараз пристали би до нас.

Три товариші стали радити і врадили вислати до веселого двора Харину переодягненого за польського драґуна. Харина і Димецький не сумнівалися, що Олена поможе їм. Харина пробрався щасливо до веселого двора і балакав з Оленою. Діло було би пішло гладко, якби не те, що до Пилипа, у котрого Харина по розмові з Оленою скрився, прийшов Охрим і сказав, що веселий двір вже обсаджений драґунами. Харина мусів утікати. Тепер Димецький радив ще раз пробувати щастя, кажучи, що сам прокрадеться до веселого двора. Він так міркував собі:

— Харина Олені байдужний, отже вона не дуже щиро помагала йому. На добавок Харина не знає, що ключ до замкової фірти має Олена. Мене вона любить, отже щиро поможе мені. Я можу з нею балакати про ключ і зараз дістану його. Коби тільки той ключ в моїх руках, то до замку всунемося, хоч би у веселому дворі не могли переховати нас.

Тимкович недовірчиво похитував головою і каже:

— Як радив би з дівками і з бабами не зачинати і той веселий двір взагалі оминати. Як там не сидить який потайний наш ворог і Тетерин шпіон, то хтось язикатий... очевидно, баба. Нехай обом вам не в гнів буде, але я тій Матковичевій не вірю. Не скажу, що вона шпіон, але вона баба... ще й баба дуже цікава. Кожда цікава баба цікава на те, щоби чванитися своїми відомостями. Скрізь хоче показати, що вона знає те, чого инші не знають. Через таку звичку, не лиш розсіває тайни, але й дурить людей, розказуючи нісенітниці, немов би виявляючи павдиву тайну. Чи не здурила й нас такими нісенітницями? Чванилася, що знає тайни польської команди. Сказала, що Ляхи і Тетерині козаки пробертуся на наш бік переступаючи Дніпро не коло Ржищева ані коло Триполя, але коло Боярки і коло Мошнів. А що сталося? Наші ладилися спинити перехід ворога коло Мошнів і коло Боярки, отже ворог преспокійно перекинувся на наш бік коло Триполя і коло Ржищева. Не хочу сказати, що баба нарошне здурила нас, але здурила. Виявила нам велику тайну ворога, що він попри наші сторони пройде, цілком не займаючи нас. Що сталося, знаєте. З її вини наші городи перші впали в руки ворога, бо ми наші війська вислали до Переяслава і тут не сокотилися. Коли ворог ішов брати наші городи, ми у тої баби були на вечерницях.

Оба товариші Тимковича самі знали, що так було, але ґадали, що Матковичева плела нісенітниці в добрій вірі. Що здурила їх, то був се „допуст божий". Димецький сказав:

— На наше нещастє, хтось її піддурив.

— А вона піддурила нас. Може справді не хотячи, але піддурила. Правда, раз вона й Ляхів піддурила. Чи тямите мою розмову з нею тоді, коли ви мене до неї перший раз затягли? Я на пробу сказав їй, що Тетерин канцелярист Бендик, наш аґент. Пару днів пізнійше той Бендик повис на шибеници. Повісив його Тшесля. Лях повісив найвірнішого слугу Ляхів, їх найліпшого звідуна! Ся нісенітниця, що Бендик наш аґент, могла тільки від Матковичевої замандрувати до Чигирина.

— Як від неї, то зробила нам прислугу, — замітив Харина.

— Прислугу зробила нам. Се правда. Але кому хотіла зробити сю прислугу?

— Гадаю, що не хотіла нікому. Балакаючи з ким похвалилася, що таке знає і той хтось доніс до Чигирина.

— Може й так було. Але се було би доказом, що у великому дворі є хтось, може між челяддю, що виляпане ґаздинею подає далі. Якби такий не був там, то відки Ляхи, ідучи на Кременчук, знали би, що ми три сидимо в глибині саду, та що, зайшовши до саду задною фіртою, всіх нас трох можуть вхопити? Відки Тшесля знав би, що Харина ще раз прийде до Олени? Я той веселий двір взагалі оминав би.

Димецький і Харина сиділи стурбовані, бо не знали, що невірному Томі сказати. Хоч з усього виходило, що його правда, то залюблені не вірили, щоби справді так було. Не було виключене, що причиною всякої біди був язик Матковичевої. Але оба були би свої горла дали за те, що на Олену можна покладатися. По довгій мовчанці Димецький промовив до Тимковича:

— Коли ти веселому двору не віриш, то там засідки вже не будемо робити. Лише я піду туди і возьму ключ до замкової фірти. Нікому в дворі не скажу, що ми загадуємо зробити.

— Як будуть знати, що ти взяв ключ, то вгадають, на що він тобі потрібний.

— Зроблю так, що не вгадають.

(Дальше буде)

Жінка покликала лікаря до свого хорого чоловіка. Лікар заспокоїв жінку, що недуга не є така небезпечна; хорий потребує лише спокою, тому запише опій.

— А як часто маю давати йому цей опій? — спитала жінка.

— Давати? — здивувався лікар. — Ви маєте брати! Я для вас записав опій!

—o—

Лікар питає хлопа: „На що тут коло вашого ліжка стоїть цілий стіс полін?"

Хлоп відповів: „Моя жінка недочуває, як я її кличу. Як вона мені потрібна, то я кину за нею поліном. Зараз прибіжить".

—o—

Війт радить на раді громадській на касіера приняти якогось Демайського, запевняючи, що то дуже чесний чоловік.

Один радний питає: „Відки знаете, що чесний?"

Війт: „Він сам сказав мені так".

Радний: „Він міг збрехати".

Війт: „Чесний чоловік не бреше!"

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АКРОН, ОГАЙО.

Всенародне українське віче.

Дня 23. лютого сього року відбулося тут всенародне українське віче. Уладженнем і проведенням його занявся комітет, вибраний на зборах відділу 295 У. Н. Союза. Під проводом третої предсідатель отворив віче, на яке звилося помимо число громадян з місцевости й околиці, та в коротких словах пояснив ціль віча. М. Гайова відделкламувала поему Розрита Могила, і предсідатель покликав на бесідника гр. М. Хандогу, котрий прибув на віче, щоби заступити о. Ревюка, котрий не міг прибути через недугу. Бесідник змалював положення українського народа під усіма займанцами. Він задержався довше на положенню Лемківщини й Закарпаття та їх боротьбу проти польщення та мадяризації. Не ліпше живеться нашим братам під ярмом румунських циганів. Не ліпше живеться нашим братам під московською диктатурою. Там „Чека" розправляється з українським селянином за наименше невдоволення не інакше як розстрілом. Тисячі українських селян впали жертвою жорстокої московської диктатури.

На сі слова бесідника кількох большевицьких прихвостнів зчиняють крик. „Протестуємо! Ім розстріли належаться! І вас треба би розстріляти! Селянам там живеться добре".

Бесідник відповідає на перервання: „Як може житися добре тим, котрих треба розстрілювати? Коли ж там так добре, то чому ж ви, большевицькі агенти, не зберетеся разом та не виберетеся туди, до того раю? Чого ви блукаєте по землі Вашингтона, котру ви проклинаєте як буржуазне пекло, та чому далі робите кирию серед українських імігрантів? Чому? Чи се така валича служба, визначена вам „Чекою"? Чи вам казали розбивати українських робітників в Америці, щоби вони не згуртувалися та не могли помагати своїм братам у старім краю, що мучаться під утиском Ляхів, Чехів, Циганів та Москалів?"

Кождий гнобитель українського народа наймає українських запроданців, щоби вони помагали домати українську силу. Є такі запроданці на службі Чехів; се звичайно задні мадярони. Є такі запроданці на службі Румунів. І є такі запроданці на службі Москви. Ці запроданці в старім краю й ті запроданці всюди на іміграції, які мають на цілі розкладати іміграцію та не дати їй виступати в обороні поневолених братів у старім краю.

Большевицькі крикуни пробували далі перервати бесідникови гуканнем та стуканнем ніг. Бесідник звертає їм увагу на таку тактику. Тупати ногами уміє тільки кінь або осел, а по тому, бо він не має мозку та мови. Бесідник заявляє, що він не привикає коней до комуністів, бо мабуть і коней за багато літ можна би відучити від тупання в людському товаристві. Він попереджає комуністів, що й витяг по вовному теж не поможе.

Гр. Хандога далі дав огляд партійного розділу Українців під Польщею та підчеркнув, що Польща пробує тепер помонізувати наш народ при помочи церкви та показав, яких вона заходів вживає в тому напрямі. Вислідом сих заходів є конкордат. Українці мусять ратуватися перед тих походом у сей спосіб, що мусять домагатися від своїх церков, щоби вони відкривали польські заходи та попирали українські інтереси так, як Польща хоче, щоби вони попирали польські. Така робота може богато добра принести, головно для молодого покоління. Бесідник вірить, що український народ дасть собі раду з усіми ворогами та що колись добуде собі повну свободу.

З черги панна Ольга Галамай віддеклямувала „О, рідна українська Мати", котра дуже подобалася зібраним, а після сього наступила збірка на інвалідів, котру перевели на припорученя предсідателя кількоро українських дівчат. Збірка дала разом $50.95, а зложилися на неї жертви осьтакі: по $2: Т. Галамай, П. Славич, М. Сорока, І. Чекалик; по $1: О. Кудера, В. Пилк, М. Савула, Г. Корпіта, д-р Куривчак, з Клівленд, Огайо: Вомнеський, А. Барбер, Репчинський; Р. Гайовий, М. Українець, Куриляк, І. Пільгуй, Гурин, Місс Мискало, С. Тивончук, Ю. Кудера, Місс Галамай, Х. Цепко, Т. Сорока, С. Пільо, Я. Вольгуський, О. Цепко, К. Цепко, Анастазія Цепко, І. Цепко, Г. Станько, М. Петруха; по 50 центів: Т. Кічурчак, Т. Намачинський, А. Мінько, Анна Лесняк, Марія Гурин, Катерина Шара, Мр. Семенюк, М. Борович, М. Хоромчак, Міс Тонько, Г. Малецький, М. Філяс, Шпак, Жидик, С. Сироїд, Косоцький, В. Сенюк, Т. Кудра, Мар. Брихольська, Г. Кірик, Іваницький, Н. Н.; по 25 центів: М. Богда, Г. Стеців, П. Мацик, Г. Лесняк, С. Гайовий, Сос, Міс Українець, Н. Н., Н. Н. Дрібними датками $2.70.

Предсідатель закликав тепер присутних комуністів і соціялістів, щоби вони виступили та сказали слово за своєю програмою та в обороні того раю, який владила „Чека" на Великій Україні, але комуністи й соціялісти воліли далі гримати ногами, як говорити. Далі стали вони співати інтернаціональні пісні. Тоді зібрані свідомі Українці відповіли відспіванням „Ще не вмерла Україна" та „Не пора, не пора Москалеви й Ляхови служить" та сим предсідатель закрив віче.

Найголовніша користь, яку дало віче, в тому, що довколичні Українці пізнали, якими способами большевицькі наймити обороняють українського селянина.

Роман Гайовий, секр. віча.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Дбають за перепис українського населення і за українське імя.

Українсько - американський горожанський клюб з дільниці Квинс видав спеціяльну відозву в справі перепису населення і розіслав її Українцям, замешкалим у Квинс. Це дуже похвальне діло, бо саме горожанські клюби повинні цікавуватися справою перепису, щоби він випав так, щоби нам, Українцям, не прийшлося за себе соромитися.

Відозва та звучить:

Українські Родини!

Десять-літний перепис населення в Америці починається дня 1-го квітня 1930 року, котрий буде тревати два тижні.

Сьогорічний квітень є важний місяць для нас, **американсько-українських родин**, тому що маємо нагоду показати, кількох нас, **Українців, є в Америці.**

В тім місяці маємо нагоду показати нашу національну свідомість і показати перед світом, що ми, **Українці, є осібний народ**, що ми не є рутенцями, галіціянами, малоросіянами, поляками, австріяками, чи як там інакше, але що ми є осібний народ — **народ український**, що наша рідна матір говорила до нас **українською мовою**, що край, де ми родились і звідки прийшли, є **Україна**, без ріжниці, хто там тепер панує. В тім місяці ми загребаємо на вічне забуття всякі фальшиві назви, які нам надали наші вороги, щоби нас поріжнити, зробити між нами незгоду і пустити брата на брата.

Вашингтон, засипаний петиціями, признав наше **пра-правічне імя** українське і воно буде поміщене на листі між иншими націями. А тепер нам лише треба подбати, щоби ми, Українці, наші фамілії, наші товариші, наші знакомі, наші куми, наші приятелі, були поінформовані, як застосуватися і що відповісти, коли прийде переписник до хати.

Між иншими запитами, на котрі треба відповідати правду, буде запит: "Mother Tongue" — се є матірна мова; якою мати до нас говорила — а се є **наша мова українська — "UKRAINIAN"** — і так, а не інакше треба чесному Українцеви — горожанинови сеї країни відповісти. По матірній мові будуть нас зачисляти як **Українців** в Америці, а число покаже скільки буде свідомих сеї національної чести **Українців**, а скільки умових калік, сліпих недорік. Памятаймо, що підчас перепису треба припильнувати, щоби переписник справедливо записав **нашу українську матірну мову і край Україну**, де ми родились.

Не дивіться, яка ваша релігія, але яка ваша рідна мова.

Хай не буде в нас ані одної **української душі**, котраб стидалась своєї рідної мови, котрою ненька до нас промовляла.

Памятаймо, що Русини се є Росіяне-Москалі, а **Українці — се є Українці!**

Памятаймо! Жінкам і дітям нашим скажім, щоби записали-ся: OUR MOTHER TONGUE — UKRAINIAN!

Queens County Ukrainian-American Citizens Club, Inc.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Український Народний Дім при роботі.

Довгими роками ждали бейонські Українці на свій Народний Дім. Скликували ріжні збори і наради, але великого пожитку з того, як відомо, не було, хоч вже в 1917 р. зібрано було на ту ціль $950. Та гроші передавано з рук до рук, бо не було кому взятися за діло. В 1918 р. дано з тих грошей $450 на церкву, а решту люде назад відобрали. І так скінчилася справа з Народним Домом.

Аж в 1919 р. Український Демократичний Клюб рішив відновити ту важну справу. За його ініціятивою куплено в травні дім на 7 родин при 33—35 Вест 19 вул. і заінкорповано його як Український Народний Дім.

Члени Народного Дому взялися до роботи й почали добувати засоби на перебудову дому. І свого доконали, бо вже 22 лютого відбувся в нашім Народнім Домі перший український баль. Такої події не було ще в Бейоні, як довго тут живуть українські імігранти. І велика була радість, коли наші люде споглядали на свою галю і свій дім, згадуючи слова Тараса, що в своїй хаті, своя правда і сила і воля.

Дня 2 березня відбувся другий баль, який влаштувала наша, вже тут роджена, молодь. До танцю приграла українська оркестра під проводом Михайла Бориса. Молодіж була дуже врадувана, що не потребує ходити до чужих галь. Доказом її одушевлення хай буде те, що зараз на другий день зійшлися наші молоді дівчата й завязали Товариство Українських Дівчат.

Дня 2 березня влаштовано рівнож спільну вечеру, на якій тостместром був гром. П. Кудрик. Вечеру приготовила громадянка М. Могила, а доношували дівчата в українських строях, а це: М. Задерецька, М. Притика, Л. Язвінська і А. Кобилінська. До вечері приграла українська музика під проводом О. Пасічника з Елизабетпорту. Підчас вечері було досить сміху й радости.

Підчас вечері промовив громадянин А. Басараб. Він говорив, що отсе місцеві Українці зійшлися перший раз у своїм власнім домі як одна родина. Він підніс, що найбільша заслуга за це велике діло припадає громадянам Г. Шигді і М. Петрунякови та решті членів того дому. Про дух, яким повіє з того дому, хай скаже те, що по правім боці повіває американський прапор, а по лівім наш, український. По середині висить між ними портрет нашого пророка Тараса Шевченка. А далі бачимо з лівого боку портрет Драгоманова, а з правого нашого Івана Франка, а по середині між ними видніє образ нашої матери України, яка жде на синів, щоби визволили її з важкої неволі.

Ідучи за духом прапорів і тих великих мужів, яких портрети висять на стіні, візвав бесідник присутних до збірки на Рідний Край.

Збірку перевели дівчата Л. Язвінська і М. Задерецька під проводом А. Басараба.

Разом зібрано $60.10, які відослано до Обєднання з такими призначеннями: $25 інвалідам, $15 Рідна Школа, $10.10 бойова акція.

Гром. П. Кудрик подякував за жертви і взивав присутних, щоби вступали в члени Народного Дому.

Жертвували слідуючі: М. Петруняк 5 дол., М. Шигда 5 дол.; І. Пасічник 2 дол., І. Бам 2 дол.; по 1 дол.: М. Копінський, К. Гриник, С. Готра, А. Романів, Гр. Турчин, В. Швайлик, А. Бирч, И. Телішевський, Н. Гіль, Л. Бачинський, І. Курило, О. Ковальський, Я. Лаврів, И. Шигда, Н. Баглай, М. Ковальський, Ф. Задерецький, С. Бачинська, В. Федорик, А. Басараб, С. Липа, П. О. Шуст, П. Харів, П. Озінко, І. Стахів, Д. Лехняк, М. Кобилінський, С. Кибало, О. Дідик, О. Маньків, М. Кобилінська, Н. Н., Примка, І. Павлукович, П. Зімняк, П. Дацко, М. Панас, Ф. Польовий, П. Кудрик, А. Лаврів, М. Басараб, І. Солонинка; В. Могила $1.50, М. Бирич 50 цнт., а дрібними жертвами зложено $2.10.

Корпорація Укр. Нар. Дому.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Дві лекції.

Заходом Українсько - Американської Стейтової Організації дано в нашій громаді два відчити, які відбулися в церковній галі при 127 Парк улиці.

Перший відчит мав громадянин Олександер Мерещак з Ансонії, Конн. Він говорив про переміни, які зайшли в життю нашої іміграції й взивав усіх ставати горожанами Злучених Держав і організуватися в горожанські клюби. Бесідник згадував за ріжні моменти з життя нашої іміграції, а зосібна підніс американсько-українську делегацію, яка їздила до президента Гардинга в числі 160 осіб, щоби інтерпелювати в справі визволення рідного краю.

Громадянин Калина мав відчит про нашого каменяра Івана Франка. На відчити прибуло велике число наших громадян.

М. Довгий.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зприводу протибольшевицької демонстрації.

Нема що й про те говорити, що нас нюйорських Українців заболіло, що про нашу протибольшевицьку демонстрацію поширювали нюйорські американські газети як про боротьбу російських білогвардейців з червоними.

Ми добре знаємо, як це важко нюйорським газетам писати про українську справу. У їхніх редакціях сидять богато російських Жидів, які далі думають тільки категоріями єдиної, неділимої Росії. Для них Україна, це Полуднева Росія.

Та це тільки один бік справи. Інша річ, коли брати під увагу старання нюйорського народного проводу щодо того, щоби заставити нюйорську пресу писати про нас у правдивому світлі. Не можна сказати, щоби в Ню Йорку хто дбав про це. Правда, люде сходяться тут на довгі мітінги і балакають довгими літами про високу політику, але на ділі ніякого хісна з того балакання нема. Інтелігенти ходять осібняком, а чорнороби зійдуться і сваряться цілими годинами, а колиб їх хто так холоднокровно запитав, за що й чого сваряться, то й самі не зналіб, що відповісти.

Критикуємо інтелігенцію, а самі бачимо, що у своїх силах нічого зробити не можемо. Знову інтелігенти, замісць будувати якийсь спільний фронт, інтригують. Робота не йде, нарід розбитий. Замісць це все холодно розібрати, ми знаємо тільки спихати вину на когось иншого. І на когож би? Таж на „Свободу". Вона винна, що нарід не ходить на відчити, ні навіть ті лідери, що то так дуже прагнуть просвіти. „Свобода" винна, що демонстрація не вдалася. „Свобода" винна, що в час не повідомлено американські газети про ціль демонстрації. „Свобода" винна і її редактори, що не маємо українських крамниць, та що наші люде не купують у тих наших крамниць, які маємо. „Свобода" винна, що не маємо банку, театру і т. п. А я чув підчас Різдвяних свят, як переходив гурток американських студентів попри укр. кат. церкву при семій вулиці, а побачивши світло з звізди при вході, один з гуртка крикнув: „Лук, рошен чорч". І не був би того сказав, як би був побачив на видній місці велику таблицю, яка вияснила би йому, яка це церква. А хто тому винен? — „Свобода"!

І доки ми так будемо спихати вину все на другого, а не застановимся вже раз над нами самими? Спитаймо себе: кого ми властиво узнаємо за свій провід? Таж якась голова мусить бути і в найменшій господарстві. Деж є та голова Ню Йорку, яка моглаб сказати, що вона репрезентує наше громадянство? Де є те тіло, уповноважене загалом до проводу? І де є ті люде, яких імя, досвід і знання давалиб гарантію, що вони зможуть піднести народне життя в Ню Йорку?

Коли ми над тим не застановимося серіозно й не поставимо здібного й авторитетного та енергійного проводу, то народне життя Ню Йорку скапаре до решти.

Петро Рудий.

Поглядова наука.

— Скажи мені, що це властиво „диктатор"?

— Чоловіче! Як це відразу пізнати, що ти нежонатий!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

UKRAINIAN FOLK SONGS

I have received from **Svoboda Book Store** a copy of Ukrainian Folk Songs for piano, arranged by our composer **Wasyl Barwinsky** and published by **Ukrainian Music Edition.**

I like the compositions very much. The arrangements are beautifully worked out, in simple yet not losing any of the characteristics of our music and spirit. The selections are very easily interpreted and added to that is the fact that the compositions are not too difficult for the average player. I really can't say enough in praise for that charming collections of songs.

Irene Curkowsky,
Pitnam, N. J.

ПРО ОГОЛОШУВАННЯ ЖЕРТВ.

В „Свободі" ч. 56, п-ні Ірина Добуш звернула увагу на те, що в „Свободі" забирається забогато місця на списи жертводавців. Шановна дописувателька пише, що вистарчилоб би колиб ми подавали загальну суму збірки.

Я розумію добру інтенцію п-ні Добуш і навіть погоджуюся з нею, що так повинно бути. Але разом з тим застановляюся, який вислід буде з такого кроку.

Між нами є щирі люде, які давали, дають і даватимуть. Але я переконаний, а практика, що колиб так „Свобода" занехала проголошування жертводавців, то наша жертвенність дуже змаліла би. Навіть оголошувати раз на місяць то не добре. Люде не хочуть ждати так довго, а коли нема проголошеної збірки у скорому часі, то є такі, що зараз підозрівають, що гроші десь пропали. Звичайно такі чутки пускають такі, що нічого не дають, але вони є і з тим треба числитися.

Я знаю, що так як тепер ведеться все в порядку, то нарід дуже задоволений і з Обєднання і з редакції. І як воно так далі буде вестися, то буде ще краще.

Г. Сушко,
з 334 від. У. Н. Союза,
в Клівленд, Огайо.

ТАЄМНИЦІ ЛАСТІВЯЧОГО ГНІЗДА.

Моглоб декому видаватися, що у гнізді ластівки опріч ластівчиної родини ніхто більше не живе. Тимчасом люде, які з усією докладністю прослідили таємниці ластівячого гнізда, кажуть, що у кождому гнізді живе побіч ластівок ціла маса чиновників: блох, кліщів, хробаків, хрущиків, тощо. Одні з них живуть коштом господарів-ластівок, себто кормляться їхньою кровю, інші пожирають знова тих, що виссаються на крові ластівок.

Цікаво проте, що робиять оті всі чиновники тоді, коли ластівки відлетять у теплійші краї? Отож показується, що частина галапасів на передодні відлету ластівок приміщується під пірю ластівок і в той спосіб відбуває безплатну подорож через далекі моря і краї, аж до тих місць, де ластівки зимують. Інші знову чиновники, залишаються після відлету у гнізді і ведуть там занидене життя аж до березня, себто до часу, поки ластівки не вернуть. В березні перед прибуттям ластівок аж роїться від всякої комашні, яка радісно жде поворотку господарів.

Мама до синка: „Ти зів усі яблока? Про сестру й не подумав, що прийде?"

Синок: „Саме того, що думав, я їх скоро, щоби зісти ще заки вона прийде і захопить решту".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Щедрівка на Дім Інвалідів.

Жіночий відділ У. Н. Союза постановив на своїм річнім мітінгу піти щедрувати на Дім Українських Інвалідів у старому краю.

На те, щоби наші борці мали хоч дах над головою, зложили: по $5: В. Косташак, М. Паращак; по $4: М. Мушастий; по $3: М. Заблоцький; по $2.50: І. Малицький; по $2: В. Гавриш, І. Стирановський, Т. Антоній, В. Підгайний, В. Хас; по $1.50: М. Білецький, О. Періг, І. Ференюк; по $1: Д. Коростинський, М. Паламар, С. Хемій, А. Цапко, М. Юркевич, Т. Завацький, В. Загвоцький, Л. Копчук, М. Квич, М. Шевчук, Я. Креніцький, Ю. Малговський, Ф. Вічковський, М. Маліновський, Ф. Кримарчук, М. Свирбивус, М. Рошко, К. Сенюк, І. Віхоть, І. Мадрига, А. Газин, Н. Бобеляк, В. Гетманюк, М. Каспряк, П. Білань, Ю. Чайка, В. Гонтарик, І. Рибак, Д. Підгайний, І. Когут, П. Кішпан, С. Рачук, М. Ромик, И. Кумонька, Т. Марак, Я. Ільків, С. Пастернак, О. Запаржоний, М. Грегориш, І. Морикін, Ю. Савіцький, Н. Кіндзерський, Г. Фучко, Р. Остапчук, Д. Чічерський, П. Падас, В. Гук, А. Коник, Укр. Базар; по 75 ц.: А. Сисак; по 50 ц.: І. Солодва, П. Петрик, П. Данило, А. Навроцький, Т. Матійчук, П. Шустак, І. Дябло, О. Сидоряк, Л. Ліпкевич, С. Галик, П. Морикін, М. Штапінський, Г. Штапінський, І. Штапінський, С. Бутрин, З. Бутрин, П. Олійник, Д. Когут, И. Ганусич, В. Тровс, В. Могильський; по 35 ц.: Г. Савка; по 25 ц.: І. Кіяк.

Разом защедровано $93.85. З каси доложено $6.15. Разом зложено $100, які вислано до краю через Обєднанне у Филаделфії.

Колядники Жіночого Відділу ім. Ольги Бесарабової стверджують, що чесні громадяне поперли охотно добру ціль, але не бракувало й гнилиг колод, яких совісти не зрушила навіть недоля інвалідів.

Колядники.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Рідну Школу.

З нагоди святкування ювилею 25-літніх роковин подружа громадян Н. і К. Юшкевичів гром. Йосиф Чемеринський побажав ювилятам на забаві „многих літ", а вкінці попросив присутних гостей, щоби не забули про Рідну Школу в Старім Краю. Тут мушу зазначити, що хоч було невелике число гостей, але жертвенність була щира і щедра.

Збіркою занялись панночки Марія Юшкевичівна й Евгенія Чемеринська. Разом зібрали $24.50, котрі то гроші вислано через Обєднання до Краю.

Присутний.

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Коляда шкільних дітей.

З рамени Української Православної Громади піднесено справу коляди на рідний край. о. Йосиф Боднар згадав на Різдво за Рідну Школу й інвалідів у старім краю і просив дітей, щоби пішли з колядою на допомогу старому краєви.

Ходили колядувати шкільні діти і заколядували $65, з яких $25 призначено для інвалідів, а $20 Рідній Школі. Громадянин Василь Броцький розпродав календарі Рідної Школи на суму $5.40, а Андрій Дирів зібрав на інвалідів $2.25. До Обєднання вислано $52.65.

Як бачимо, діточа коляда випала славно й свідчить, що у нашій громаді здоровий дух.

Комітет.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Замісць вінка на інвалідів.

Українська Громада з дільниці 23 і Бравн ст. переслала до Обєднання $10 на допомогу інвалідам замісць вінка на могилу по своїм члені пок. Володимирі Монастирськім.

М. Туркот, предс.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

На Рідну Школу і „Просвіту".

Переслано мені 25 календарів Рідної Школи. З їх розпродажі одержав я: Небор $2; по $1: Йовіян, Пелехович, Подлєцький, Герій Мих., Сембайлович, Корпан; по 50 ц.: Капуста, Глушик, Сподарик, Махник, М. Козловський (стар.), Чомко, Комчак, а по 25 ц.: М. Демкович, Цимбаліст. Донесли по $1: Стефан Зелінка, Дзордзевич.

Нові члени до „Просвіти": Михайло Сембайлович $4, а Андрій Махник, Йосиф Корпан і Юрій Небор по $3.

Разом вислав я до Обєднання $27, а то $13 для „Просвіти" і $14 на Рідну Школу.

Ю. Небор.

—o—

ҐЕРИ, ІНД.

На Рідну Школу.

І у нас є люде, які ще хоч трохи памятають за рідний край, але дуже їх мало. Тому зібрано тільки $9.30, які вислано до Обєднання на Рідну Школу.

Жертвували по $1: Андрій Цебак, Андрій Содловський, Іван Шерба, Іван Зіневич, Семен Фірич; по 50 ц.: М. Байт, В. Шуль, п-ні Шуль, Розалія Чучко; по 25 ц.: Е. Левантик, Е. Софяк, М. Софяк, І. Лавровський, Т. Клиса, І. Кукула, П. Куцко, Лука Зорецький, і решта дрібними.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

На інвалідів і Рідну Школу.

Громадянин Михайло Ковтунович, учасник боротьби нашого народу за незалежність, зібрав на інвалідів $5, а $6.50 зібрано на його поклик на забаві в громадянина Івана Крупки.

Зложили по $1: Іван Крупка, С. Ткачук, Василь Вендик, Михайло Кривий, Мих. Ковтунович, а коляду зложили на руки громадянина П. Кізла: Михайло Андрійчук $2, Андрій Заморило $1.50, Михайло Андрусевич, Павло Гардій і Юрій Голубіцький по $1.

Вислано до Обєднання $11.50, а то $5 інвалідам і $6.50 Рідній Школі

—o—

ЗІ СПОРТУ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Українські атлети починають сезонові вправи.

Progress Made Last Year In Baseball

By The U. G. C. A. A.

The Ukes are out to better last years record.

The Ukrainian Greek Catholic Association of Chester, Penna., are getting their suits, bats and their gloves and are forming into shape for this year on the diamond. Just like the A's and Yankees, the Ukes look for a banner year and have started to practice.

With some new material and faces in the line up this year the U. G. C. A. A. expect to come out with a good record at the end of the season to better the record of last year.

The Ukrainian Gr. Cath. A. A. beseball team has played some of the best independent teams in the city and vicinity last season. Our schedule of last year was:

U. G. C. A. A.—7, Buckman A. A.—4, at Buckman Village
U. G. C. A. A.—6, Vets of Fore. Ware 7, at Claymont, Del.
U. G. C. A. A.—2, Aniline A. A. 6, at Claymont, Del.
U. G. C. A. A.—10, Phila. U. G. C. A. A. 9, at Chester
U. G. C. A. A.—4, Buckman A. A. 12, at Buckman Village
U. G. C. A. A.—10, Marcus Hook A. A. 11, at Marcus Hook
U. G. C. A. A.—9, Chester Royals 5, at Chester Fair Grounds
U. G. C. A. A.—9, Linwood Fire Co. 4, at Home
U. G. C. A. A.—13, Second Ward A. C. 1, at Home
U. G. C. A. A.—4, Trainer M. E. 6, at Trainer
U. G. C. A. A.—32 Ukrainian A. A. of Phila. 6, at Home
U. G. C. A. A.—6, East End A. A. 13, at Home
U. G. C. A. A.—9, Vets of Fore. Wars 0, at Home
U. G. C. A. A.—4, Upland A. A. 13, at Upland

The Ukrainian Gr. Cath. A. A. team is a traveling aggregation and is fully uniformed. We would like to hear from all the Ukrainian teams in the country. So come, Ukes, let's get together and play ball and make athletics and sports popular among our Ukrainian people. For games and etc. communicate with the business manager of the U. G. C. A. A., Mr. Michael K. Oleynick, 3118 West 3rd Street, Chester, Pennsylvania.

Michael K. Olynikc.

У сварці.

Жінка, яка вже другий раз вийшла заміж, у сварці з своїм чоловіком аж розплакалася й каже крізь сльози:

— Мій покійничок був розумніщий ніж ти!

А чоловік її на те відказує:

— Ні, жіночко, він був такий самий дурний, як і я, бо інакше був би собі не взяв тебе за жінку.

—o—

Чоловік читає жінці з газети й каже: Слухай, що тут написано: „Злодій стріляв до прохожого з револьвера, одначе на щастя куля відбилася від твердого гудзика його куртки".

Жінка: Ну, щож це такого цікавого?

Чоловік: Бо колиб так злодій стріляв до мене, то я пропав би. В моїй куртці нема двох гудзиків.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за скоре виплачення мені посмертного по моїм мужу Олексі в сумі $1000. Рівнож заявляю, що не маю більше претенсій в тій справі до У. Н. Союза.

Юстина Баран,
Филаделфія, Па.

—o—

Я, нижче підписаний член відділу 8 У. Н. Союза, складаю найсердечнішу подяку У. Н. Союзови, а властиво Головним Урядникам за ласкаву поміч мені в сумі $75, яка стала мені й моїй рідні у великій пригоді. Я вже довгий час хорий і не можу заробити на удержання своєї родини. Ще раз усі складаємо сердечну подяку батькови Союзови за те, що нам подав таку велику поміч у нашій біді.

Микола Шиманський,
Йонкерс, Н. Й.

—o—

Складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за поміч в моїм критичнім положенню в сумі $25 з фонду запомогового.

Всі Українці пригортайтеся і вступайте до Українського Союза, бо Союз це наш рідний батько.

Марія Баланда,
члениця 236 відділу УНС,
Гарден сен Сайр, Па.

—o—

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку Урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50.

Чуюся щасливим і гордим, що належу до такої організації, котра помагає недужим старцям і сиротам.

Кождий Українець повинен належати до організації У. Н. Союз, бо Союз є батьком для своїх членів.

Гілярій Прокопович,
член 293 відділу УНС.
Савт Бруклин, Н. Й.

—o—

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку Українському Народному Союзови за посмертну запомогу в сумі $1000, яку я одержала по бл. п. моїм мужу Теодорі Мельничук. Рівнож щиро дякую пп. А. Гальчакови, предс.; В. Рудавському, секретареви; П. Паньчакови, касієрови, і всім членам братства св. Володимира, відділ 91 УНС в Мікіз Ракс, Па., за їх братську услугу, яку вони виявили підчас похорону мойого мужа.

Хай кождий Українець і Українка вступають у члени до нашого У. Н. Союза, бо він втре не одну сльозу з сирітських очей.

Марія Мельничук з дітьми.

Суддя: Чому ви робили фальшиві гроші?

Обвинувачений: Бо я мав замало правдивих грошей.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Василь Чосник, талановитий український скрипак, вистарався пів години на стації W.G.B.S. в Ню Йорку, 600 Кс., на український спів і музику. Почнеться стало на 6-го на другий місяць, точно о третій годині пополудни.

Стація не буде нас нічого коштувати, але щоб спів і музика були добрі, то треба постаратися о добрі таланти, а тим треба платити. Ніколи так як тепер треба, щоб про нас знали. Як будете слухати української програми, то не забудьте написати свої вражіння до стації.

Відновляється рух за читанням книжок і газет. Того року продано більше 500 календарів Червоної Калини. В зимі ішло денно Свободи 50 штук, тепер близько 100. Прийшло зі Львова нове число Літературно-Наукового Вістника за Березень.

Золоту Чашу Сурми виграв Український Хор з Перт Ембой під проводом Йосифа Букати. Той хор дістав найбільше листів. З нагоди вручення цінного і заслуженого презенту Хор Боян і Луг устроюють Величавий Концерт в Перт Ембой дня 6-го квітня. Всі ті, що слухали його на редіо, будуть мати нагоду побачити і послухати особисто цілий хор і його дірігента.

Минувшого тижня відвідали Сурму: Олександер Кошиць, Іван Стешенко, Ярослав Чиж, Стефан Маік. Ярослав Чиж купив українську машину до писання.

Українська Школа з Бронкс купила Редіо і Фонограф комбінейшен, і як буде українська година, то щоб всі діти, котрі не мають дома радія, могли слухати української години.

В. Маргітіч з Менвіл купив цілий сет стендів для свого хору. Д. Сембой з Асторії купив Віктора комбінейшен. Ар. 1.75. Василь Решітник з Бабилону, Л. Ай., замовив телефоном, щоб привезти йому редіо Маджестик 92. Григорій Біленький з Алентавн взяв собі за ціль ширити українську музику, казав собі вислати співанники з нотами і піде з ними до всіх, в кого є діти, щоб училися музики з українських книжок.

НА МУЗИЧНІ ТЕМИ.

ПОШАНУЙМО ІМЕНА НАШИХ КОМПОЗИТОРІВ.

Відома річ, що наші українські композитори не зробили маєтку на своїй композиторській праці. Віддавали дуже часто свій талан українській штуці даром, ще й доплачували до нього. А ми відвдячуємося їм тим, що дуже часто співаємо їх пісні, не знаючи навіть імени композитора. Щобільше, ми влаштовуємо концерти і дуже часто (головно на провінції) не подаємо в програмі імен композиторів, яких пісні співаємо. Тому часто буває, що хор співає, а публика слухає, й ніхто з них не знає імени композитора. Дотого раз-у-раз читаємо оголошення про радійову українську програму, в яких подано композиції для співу або інструменту без подання імен композиторів.

Це є проти звичаю в культурному світі. Закони всіх цивілізованих країв боронять авторських прав композиторів і письменників, а за всякі зловживання строго карають. Особливо Українцям треба це перестерігати, бож саме нам не треба зneохочувати композиторів і письменників від творення нашої культури.

Справа не була би така нагла, пекуча, щоб треба її було аж порушувати в пресі, якби це лучалося виїмково в якійсь закутині. Але це, на жаль, стрічається в Америці між Українцями дуже часто, й то мимо того, що вже маємо тепер на місцях як не музикантів, то богато освічених людей, які повинні на це памятати. І то особливо тоді, як розповсюднюється на радіо під українським іменем зразки українських музичних творів (на жаль, часто перемішаних з всякою половою безвартісних „ізделій") англійською мовою, без подавання імени композитора, бо це чужого слухача вдаряє неприємно. Дотого він подумає, що має з аматорськими продукціями до діла, і що виконувані композиції такі маловажні, що без подавання імени композитора можна кождому з того роду „ізделієм" виробляти, що йому захочеться. Він прийде рівнож до переконання, що виконавці такої радіової години не шанують чужої власности.

Навіть народну мельодію (вислід творчости народних мас, а не одного чоловіка) подається в якійсь одежі: або опрацьовану для хору, або соля з акомпаніяментом, і тут композитор з мотивів цеї мельодії творить свою власну композицію. В одному і другому випадку наложено на ту мельодію печать індівідуальности композитора. І тому імя аранжера чи композитора мусить бути завжди згадане.

Оголошування, наприклад, „В гаю зеленім" О. Нижанковського, або, як це було в неділю на стації WGBS, О. Нижанковського „Ах, деж той цвіт", без зазначення імени композитора, значить, подати їх як народну пісню. А зазначувати лише імя аранжера для скрипки (самого виконавця), свідчить про легкодушне поведення з чужими творами.

Взагалі доброго концерту не творять лише дуже гарні сопрани, тенори, голосні барітони, баси, дуже добра скрипка, але склад програми і якість композицій.

Деяких „творів" ліпше не виконувати, а оставити на заслужений відпочинок.

При складанню концерту треба добре обдумати програму і зайвий раз порадитися, кого треба. Короткі програми, дібрані й солідно підготовані, навіть із слабими силами мають більшу вартість від тих концертів, де співають довго й дуже високо".

Роман Придаткевич.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

DO YOU KNOW WHY - - - You never can find the end of a railroad ticket? International Cartoon Co N. Y. By Fisher

